

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA
W PUŁTUSKU

**KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU**

<http://rcin.org>

2-2002

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA W PUŁTUSKU

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XXXIV
2002
2**

WARSZAWA 2002

Dzieje Najnowsze
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Bartnicki, Stanisław Ciesielski, Krzysztof Dunin-Ławowicz, Eugeniusz Duraczyński, Edmund Dmitrów, Andrzej Koryn, Dariusz Jarosz, Marian Leczyk, Stanisława Lewandowska, Piotr Łossowski, Wojciech Materski, Krzysztof Michałek, Jan Molenda, Halina Parafianowicz, Kazimierz Przybysz, Tomasz Schramm, Henryk Słabek, Witold Stankiewicz, Włodzimierz Suleja, Rafał Stobiecki, Michał Śliwa, Roman Wapiński, Wojciech Wrzesiński, Michał J. Zacharias, Jan Zamojski, Zygmunt Zieliński, Elżbieta Znamierowska-Rakk, Janusz Żarnowski

REDAKCJA

Czesław Madajczyk (redaktor), Dariusz Jarosz, Andrzej Koryn,
Marian Leczyk, Stanisława Lewandowska, Krzysztof Michałek, Halina Parafianowicz,
Krzysztof Dunin-Ławowicz, Michał J. Zacharias

SEKRETARZE REDAKCJI

Tadeusz Wolsza
Małgorzata Gmurczyk-Wrońska

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 831-02-61

ISSN 0419-8824

© IH PAN, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, Wydawnictwo DiG, 2002

Wydawnictwo DiG
Nowy Świat 39, 00-029 Warszawa
tel./fax 828-00-96
e-mail biuro@dig.com.pl; <http://www.dig.com.pl>

Nakład 750 egz.
Druk Biutex Sp. z o.o., Warszawa

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

- Andrzej M. Brzeziński, *Polska w systemie międzynarodowej współpracy intelektualnej Ligi Narodów 1922–1939* 3
- Kazimierz Miroszewski, *Powstanie i funkcjonowanie Centralnego Obozu Pracy w Jaworznie (1945–1949)* 23
- Maria Pasztor, *Między Paryżem, Warszawą a Moskwą. Polityczne uwarunkowania stosunków polsko–francuskich w latach 1953–1956.* 41

DYSKUSJE I POLEMIKI

- Krzysztof Kawalec, *Obszary niezgody. W związku z uwagami zawartymi w recenzji Waldemara Parucha* 67

AUTOREFERATY

- Mariusz Patelski, *Gen. Tadeusz Jordan Rozwadowski — żołnierz i dyplomata* 73
- Jędrzej Paszkiewicz, *Jugostawia we włoskiej polityce w latach 1914–1941* 79
- Jerzy Gapys, *Ziemiaństwo w dystrykcie radomskim 1939–1945. Postawy społeczne i polityczne* 85
- Bartosz Wróblewski, *Polityka Stanów Zjednoczonych Ameryki wobec sojuszu egipsko–radzieckiego w latach 1971–1976* 93

MATERIAŁY

- Stanisława Lewandowska, *Wileńskie rozmowy niemiecko–polskie w lutym 1944 r.* 101

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

- Ludwik Hass, *Faszyzm, prawicowy ekstremizm (od historii do współczesności)* 147

* * *

- Andrzej Nowak, *Polska i trzy Rosje. Studium polityki wschodniej Józefa Piłsudskiego (do kwietnia 1920 r.)* — Marian Leczyk 169
- Iwan I. Kostiuszko, *Polskoje nacyonalnoje mieńszynstwo w SSSR (1920–je gody)* — Wojciech Materski 177
- Marek K. Kamiński, *Konflikt polsko–czeski 1918–1921* — Tadeusz Kisielewski 181
- Joanna Januszewska–Jurkiewicz, *Zaolzie w polityce rządu i opinii społeczeństwa polskiego (1925–1937)* — Krzysztof Nowak 188
- Piotr M. Majewski, *Edvard Beneš i kwestia niemiecka w Czechach* — Marek K. Kamiński 193
- Jurij Rybałkin, *Opiercija X. Sowietkaja wojennaja pomoszcz republikanskoj Ispanii (1936–1939)* — Jakub Wojtkowiak 198
- Józef Lewandowski, *Węzeł sztokholmski. Szwedzkie koneksje polskiego podziemia IX 1939–VII 1942* — Paweł Jaworski 203

Sławomir Kalbarczyk, <i>Polscy pracownicy nauki — ofiary zbrodni sowieckich w latach II wojny światowej. Zamordowani — więzieni — deportowani</i> — Violetta Rezler–Wasilewska	206
Violetta Rezler–Wasilewska, <i>Działalność naukowo–oświatowa polskich jeńców wojennych w niemieckich i radzieckich obozach podczas II wojny światowej</i> — Wojciech Półchłopek	208
Krzysztof Woźniakowski, <i>Polskojęzyczna prasa gadzinowa w tzw. Starej Rzeszy (1939–1945)</i> — Stanisława Lewandowska	210
Władysław Siemaszko, <i>Ewa Siemaszko, Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939–1945</i> — Artur Paszko	212
Nicholas Bethell, <i>Zdradzeni! Ostatni sekret II wojny światowej</i> — Tomasz Paluszyński . . .	216
Piotr Biliński, <i>Feliks Koneczny (1862–1949). Życie i działalność</i> — Rafał Stobiecki	222
Aleksandra Matyukhina, <i>W sowieckim Lwowie. Życie codzienne miasta w latach 1944–1990</i> — Janusz Żarnowski	228

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Ogólnopolskie seminarium historyczne nt. „Państwo — wróg czy sprzymierzeniec. Prawa człowieka a specyfika regionalna i lokalna”</i> — Przemysław Waingertner	233
<i>Sprawozdanie z konferencji naukowej „Rozkład imperiów i rozwój migracji, koniec XIX i XX wiek”</i> — Ewa Kowalska	235
<i>Katedra Studiów Bliskowschodnich Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego</i> — Hassan Jamsheer	239

LISTY DO REDAKCJI

<i>W odpowiedzi Jackowi Tebince</i> — Jan Nowak–Jeziorański	241
<i>Raz jeszcze o okolicznościach śmierci gen. Sikorskiego. Replika na list Jana Nowaka–Jeziorańskiego</i> — Jacek Tebinka	245

Wśród naszych Autorów

- Prof. dr hab. Andrzej M. Brzeziński — w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
Dr Jerzy Gapys — adiunkt w Instytucie Historii Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach
Prof. dr hab. Ludwik Hass — w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Prof. dr hab. Hassan Jamsheer — w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
Dr Paweł Jaworski — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego
Dr hab. Marek K. Kamiński — docent w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Prof. dr hab. Krzysztof Kawalec — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego
Prof. dr hab. Tadeusz Kisielewski — w Instytucie Nauk Politycznych Akademii im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Dr Ewa Kowalska — adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Prof. dr hab. Marian Leczyk — w Wyższej Szkole Gospodarki Krajowej w Kutnie
Prof. dr hab. Stanisława Lewandowska — w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Prof. dr hab. Wojciech Materski — w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie
Dr Kazimierz Miroszewski — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
Red. Jan Nowak-Jeziorański — żołnierz AK, były dyrektor Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa
Dr Krzysztof Nowak — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
Dr Tomasz Paluszyński — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu
Dr Jędrzej Paszkiewicz — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu
Dr Artur Paszko — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
Dr hab. Maria Pasztor — docent w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Dr Mariusz Patelski — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Opolskiego
Mgr Wojciech Półchłopek — asystent w Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach
Dr Violetta Rezler-Wasilewska — adiunkt w Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach
Dr hab. Rafał Stobiecki — prof. Uniwersytetu Łódzkiego
Dr Jacek Tebinka — adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Gdańskiego
Dr Przemysław Waingertner — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
Dr Jakub Wojtkowiak — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu
Dr Bartosz Wróblewski — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego
Prof. dr hab. Janusz Żarnowski — w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie.

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko Autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. 1–2) cyframi arabskimi i dalej: miejsce i rok wydania, liczbę stron, na ostatnim miejscu nazwę wydawcy. Imię i nazwisko Autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony oraz dokładny adres.

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis Autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis Autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską, wówczas gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem ich znaczenia, w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy, roczniki, zeszyty, numery i części periodyków i innych publikacji podajemy cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane Autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości jednej strony maszynopisu.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi:
na III kw. 2002 r. — 15 zł,
VI kw. 2002 r. — 15 zł,
I kw. 2003 r. — 20 zł.

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.

Wpłaty na prenumeratę krajową przyjmują: jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Dostawa egzemplarza następuje w uzgodniony sposób.

Wpłaty od osób lub instytucji zamieszkałych lub mieszczących się w miejscowości, w których nie ma jednostek kolportażowych „RUCH” należy wносить do „RUCH” SA O.K.D.P. 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PBK SA XIII O/W-wa 11101053-16551-2700-1-67. „RUCH” SA zapewnia dostawę pod wskazany adres pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.

Wpłaty na prenumeratę zagraniczną przyjmuje: „RUCH” S.A. O. K. D. P., 00-958 Warszawa, konto PBK SA XIII O/W-wa 11101053-16551-2700-1-67. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. roku następnego

do 5 III — na II kw. roku bieżącego

do 5 VI — na III kw. roku bieżącego

do 5 IX — na IV kw. roku bieżącego

Bieżące numery można również kupić lub zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) we **Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN**, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa oraz u wydawcy, wpłacając równowartość ceny 1 egzemplarza na konto:

Wydawnictwo DiG

00-322 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 62

Bank Pekao S.A. — Grupa Pekao S.A. 12401138–36002939–2700–421112–001–0000

Po dokonaniu wpłaty egzemplarze zostaną wysłane pod wskazany przez zamawiającego adres.

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia

0 800 137 082

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY SA 201061–710–13100

cena 15 zł